

Kwetsbaar durven zijn

De mensen in de portretten van Susanne Middelberg tonen zich open, eerlijk en kwetsbaar. Want pas als iemand zijn attitude durft los te laten komt datgene tevoorschijn waar Susanne naar op zoek is. “Gewoon mens zijn, dat vind ik mooi.”

“Ik heb ijsjes gekocht,” roept Susanne vrolijk waarna ze zich installeert voor het interview. Het is een zeldzame, tropisch warme dag in deze zomer. Het platte dak van Susannes huis in de Haagse Schilderswijk maakt het binnenshuis nog eens extra warm. Een ijsje gaat er wel in, wat attent! Al snel blijkt dat zo'n verrassing wel bij Susanne past.

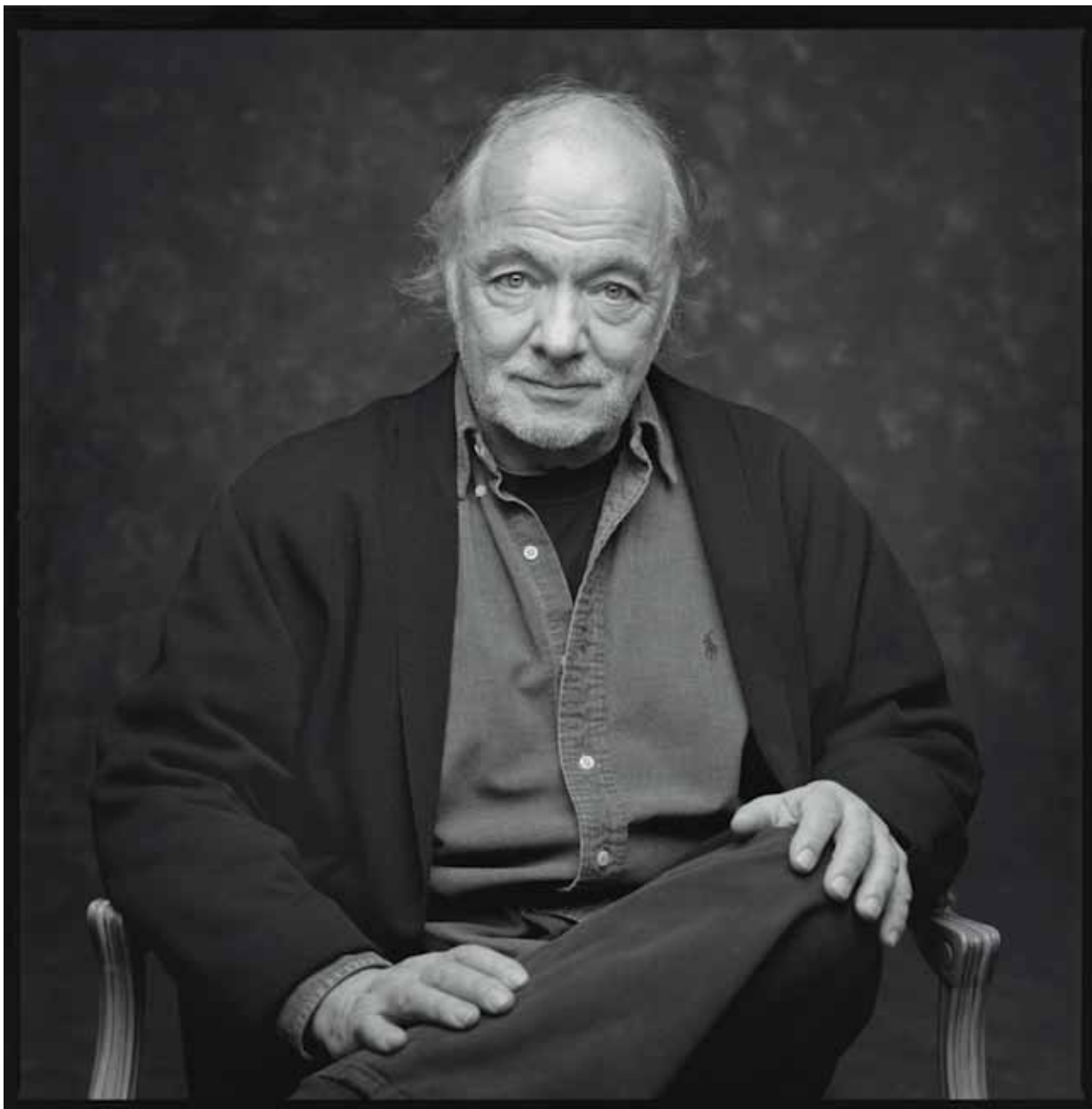
Op je gemak

“Ik wil dat iedereen zich helemaal op zijn gemak voelt wanneer ze bij mij zijn voor een portret. Mijn studio ziet er bijvoorbeeld meer uit als een woonkamer dan als een doorsnee studio. Pas als een geportretteerde zich gemakkelijk voelt kan hij of zij geven

wat ik nodig heb voor mijn fotografie.” De geportretteerde geeft en Susanne ontvangt. Wat wordt uitgewisseld is eerlijkheid. “Als we eerlijk zijn, zijn we ook kwetsbaar en puur. Dan is een mens volgens mij op zijn mooist, omdat hij dan pas echt is wie hij is. Volgens mij is dat schoonheid, wanneer je gewoon mens bent. En wanneer ik die schoonheid waarneem, is dat voor mij een reden om te gaan fotograferen.”

Al ijs etend vertelt Susanne dat ze onlangs tegen haar vriend bekende dat ze ‘nooit een écht goede fotograaf zou worden.’ ‘Maar je bent al een écht goede fotograaf,’ had haar vriend verwonderd opgemerkt. Susanne legt uit: “Alle fotografen die ik bewonder

werken op een manier die niet de mijne is. Ik heb veel bewondering voor het werk van bijvoorbeeld Koos Breukel, Erwin Olaf en Richard Avedon. Ken je het verhaal van Avedon, wanneer hij op het punt staat de Duke en Duchess of Windsor te portretteren? Ze hebben van die chique kefhondjes op hun arm. Avedon zegt dan terloops: ‘Ach ik heb zojuist op weg hierheen precies zo'n beestje doodgereden.’ Dat echtpaar is natuurlijk uit het veld geslagen en ze kijken beteuterd. Dan drukt Avedon af! Hij werkt heel bewust aan een situatie waarin mensen zich niet op hun gemak voelen, zodat hij het beeld krijgt waarnaar hij zoekt. Zoiets is absoluut niet mijn stijl.” Bij Susanne is er maar

LOU LANDRÉ

Deze foto hangt op 1x1 meter in de Schouwburg in Den Haag.

SUKARDI

“Wanneer dat ene speciale gevoel me overmant,
dan móet ik fotograferen”

één enkele werkbare situatie denkbaar waarin ze kan fotograferen. Het is die van op je gemak zijn. Er wordt gewerkt aan wederzijds vertrouwen tot iemand zich kwetsbaar durft op te stellen. "Ik geef mensen de ruimte om controle te houden over wat ze wel en wat ze niet willen laten zien."

Naakt en kwetsbaar

Susanne durft zichzelf ook kwetsbaar op te stellen, dat is zeker. Want ze maakte al veel zelfportretten, soms naakt. "Behalve dat ik van mening ben dat van een naakt lichaam een grote schoonheid uitgaat, draagt naakt-zijn bij aan het resultaat dat ik wil bereiken met mijn fotografie. Dat geldt ook bij zelfportretten. Wanneer ik mijzelf ontkleed voor een foto moet ik een mentale drempel over. Naakt voel ik me kwetsbaar, maar nadat ik die drempel eenmaal over ben kom ik terecht in de situatie die ik zoek voor mijn fotografie." Ze vervolgt: "Ik heb mezelf naakt geportretteerd, en ook voor andere fotografen naakt geposeerd. Ik heb daar weinig moeite mee, zolang het maar naaktfotografie met inhoud is."

"Ik zie iets in die mensen: een blik of houding, het is lastig om datgene precies onder woorden te brengen, en dan moet ik gewoon een foto maken." Zo had ze een keer oogcontact met een kleuter, ergens in een Haagse winkelstraat. Ze keek om en de kleuter keek haar nog steeds indringend aan, hangend aan haar moeders arm. "Ik heb me meteen omgedraaid en gevraagd aan de moeder of ik haar dochter mocht portretteren. Als zoiets gebeurt en dat speciale gevoel overmant me, dan móet ik fotograferen." Susanne fotografeerde talloze personen: een vrouw met borstkanker, een vrouw die meermaals een miskraam had, maar ook vrouwen die gelukkig zwanger zijn. "Mensen die iets heel zwaars of heel moois meemaken en dat uitstralen, die wil ik vastleggen. Wat ze meemaken is iedere keer anders, maar het heeft altijd te maken met kwetsbaarheid."

Onlangs maakte Susanne een portret van haar zoon Moritz. "Hij keek naar mij met een speciale blik en dan moet ik dat vastleggen. Ik neem 'm dan mee naar mijn studio om hem te fotograferen, ook al heeft Moritz daar nog zo'n hekel aan." Lachend geeft Susanne toe: "Er is een kenmerk dat alle geportretteerden in mijn vrije werk gemeen hebben: ik mag ze allemaal heel erg graag."

MORITZ

ANNEMARIE

“Ik heb mezelf naakt geportretteerd, en voor andere fotografen naakt geposeerd. Ik heb daar weinig moeite mee”

In opdracht

Susanne geeft toe: ze zet hoog in met haar werkwijze. Lang niet iedereen heeft namelijk zin om zich zomaar kwetsbaar op te stellen. Daardoor zijn foto-opdrachten soms een flinke opgave. Voor een freelanceopdracht moest kunstenaar Ted Langenbach worden geportretteerd. Langenbach, die niet vies is van een beetje shockeren, had zich nog maar net voorgesteld of hij beweerde plompverloren: "Ik houd van een volle poes, voor mij hoeft een vrouw zich niet te scheren van anderen." Om zijn woorden kracht bij te zetten liet hij op zijn telefoon een foto zien van een voorbeeld van een 'volle poes'. Susanne kan er inmiddels wel om lachen: "Maar op dat moment dacht ik: 'Wat moet ik hier in godsnaam mee?!'" Vervolgens wilde Langenbach zijn zonnebril en hoed niet afnemen. "Uiteindelijk gooiden we het op een akkoordje: ik fotografeerde hem zoals hij wilde, maar dan moest hij beloven dat hij voor de laatste drie foto's zijn bril zou afnemen. De uiteindelijke foto was er een van Langenbach zonder bril. Hij kijkt vriendelijk en hij oogt ontspannen. "Later vertelde hij me dat hij heel blij was met die plaat. Niemand had 'm ooit zo gefotografeerd, gewoon zoals hij was."

Susanne diept nog een anekdote op: "Voor het Nationale Toneel moest ik een portrettenserie maken. Een van de kandidaten was Lou Landré, een oude rot in het vak. Landré had helemaal geen zin in een fotosessie, dat liet hij duidelijk merken. Hij deed ongeïnteresseerd en gaf de indruk dat hij hoopte dat de fotoshoot snel voorbij zou zijn. Fotografen vroegen hem altijd een pose uit te voeren voor de foto, zo hoorde ik later. Dat vond hij onzin, want acteren deed hij enkel op het toneel. Poseren voor een foto vond hij verschrikkelijk. Ik vroeg hem niet om een bepaalde expressie of om een pose, maar ik liet hem gewoon zichzelf zijn." Later werd Susanne opnieuw gevraagd voor een portret van Lou Landré, ter ere van zijn afscheid bij het Nationale Toneel. "Inmiddels had ik een speciale band opgebouwd met Lou en was erachter gekomen wat voor een lieve man hij is, en allesbehalve afstandelijk. De foto die ik maakte van Lou was op groot formaat te zien tijdens zijn afscheidsreceptie. Toen Lou's vrouw die foto zag huilde ze. 'Zoals jij hem hebt gefotografeerd is waarom ik van hem houd,' zei ze tegen mij. Ik kan me geen groter compliment voorstellen." ■

ROSA

Susanne Middelberg maakt vrij werk, portretten in opdracht en geeft cursus in: Portret en Verlichting, Portret & Verlichting Masterclass en Donkere Kamer. Meer informatie over de portretten in opdracht vind je op www.susannemiddelberg.nl. Informatie over de cursussen vind je op www.susannemiddelberg.nl/cursus

Pannenkoek

Wonderwoman: de fotoserie

Als meisje van elf jaar, toen Susanne nog in Duitsland woonde, verzamelde ze de strips van Wonderwoman. Wonderwoman is een stripfiguur, en in de VS net zo populair als Batman en de Hulk. Jaren later vond Susanne in het Vlaamse Gent per toeval een Wonderwomanstripboek in een boekhandel. Deze rendez vous met haar jeugdheldin inspireerde haar. Ze liet een replica van de Wonderwomanoutfit maken en maakte een aantal geënceneerde zelfportretten. Het concept zou uitgroeien tot een fotoserie die inmiddels al achttien jaar duurt. Eerst portretteerde ze zichzelf, later kwamen ook haar twee kinderen en toenmalige partner in beeld. Met ruimte voor humor en ironie vertaalt Susanne gebeurtenissen uit haar eigen leven naar een setting waarin Wonderwoman Susanne als (anti)held de hoofdrol speelt. Je ziet haar fietsend, dweilend, tussen een berg kassabonnen in de weer met het huishoudboekje, bij plastisch chirurg Robert Schoemaker of pannenkoeken bakkend met televisiekok Pierre Wind. Ieder jaar maakt Susanne een foto, en ze doet dat al achttien jaar.

"Het is een document van mijn leven, weergegeven per kalenderjaar. Van de Wonderwomanfoto maak ik altijd mijn kerstkaart en zo leven mijn vrienden en familie al jaren mee met de avonturen van Wonderwoman. Mijn portrettenwerk is veel ingetogener en ook wel wat zwaarder. De Wonderwomanfoto's zijn uitbundig en kleurrijk."

In juli 2014 gaat Susanne exposeren in New York met een solotentoonstelling over haar Wonderwomanserie in Gallery Soho Photo. Dat wordt al haar derde expositie in New York. "Wist je dat Wonderwomans belangrijkste superpower haar 'waarheidslasso' is? Als ze je vangt in haar lasso kun je niet anders dan eerlijk zijn en de waarheid antwoorden op al haar vragen. Kwetsbaarheid als superpower, als kind fascineerde me dat mateloos."

“Kwetsbaarheid als superpower, als kind fascineerde me dat mateloos”

Ode aan bikiram

Crisis

